

Kuratorium Oświaty
w Szczecinie

Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2023/2024

Etap rejonowy

Drogi Uczniu!

Przed przystąpieniem do rozwiązywania testu prosimy, żebyś zapoznał się z poniższymi wskazówkami:

1. **zakoduj swoje dane na karcie odpowiedzi** zgodnie z poleceniem komisji konkursowej;
2. masz do rozwiązania **30 zadań zamkniętych**, za rozwiązanie których możesz otrzymać maksymalnie **30 punktów**;
3. w zadaniach podane są cztery odpowiedzi, z których **tylko jedna jest poprawna**;
4. do pomocy masz: układ okresowy, tabelę rozpuszczalności, szereg aktywności metali;
5. odpowiedzi udzielaj tylko na załączonej **karcie odpowiedzi**;
6. jeżeli pomylisz się, błędne oznaczenie otocz kółkiem i zaznacz nową, poprawną odpowiedź;
7. jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa, to żadna odpowiedź nie będzie uznana;
8. **nie wolno Ci używać KALKULATORA**;
9. nie używaj ołówka, gumki ani korektora na karcie odpowiedzi;
10. uważnie czytaj wszystkie polecenia;
11. po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi;
12. czas rozwiązywania zadań **90 minut**.

Powodzenia!

Zadanie 1.

Za pomocą zmysłów rejestrujemy wiele efektów przemian zachodzących w otoczeniu. W niektórych z nich substancje zmieniają jedynie swoje właściwości fizyczne (np. stan skupienia), a w innych przekształcają się w nowe.

Źródło: <https://zpe.gov.pl/a/zjawisko-fizyczne-a-przemiana-chemiczna/DBKPFQFTj>

Wybierz odpowiedź, w której poprawnie zakwalifikowano przemiany do zjawisk fizycznych i do reakcji chemicznych.

	Zjawisko fizyczne	Reakcja chemiczna
A.	Mielenie kawy	Roztworzenie magnezu w roztworze kwasu chlorowodorowego
B.	Rozpuszczanie soli w wodzie	Topienie wosku
C.	Pieczenie ciasta	Palenie świecy
D.	Kwaśnienie mleka	Skraplanie się pary wodnej na szybie

Zadanie 2.

Poniżej opisano pewną substancję chemiczną.

- Biała, higroskopijna substancja stała.
- Bardzo dobrze rozpuszczalna w wodzie.
- Odczyn wodnego roztworu jest zasadowy.
- Ma zastosowanie m. in. do produkcji mydeł, środków piorących.

Zaznacz odpowiedź, w której zapisano wzór sumaryczny opisywanej substancji.

- A. $\text{Ca}(\text{OH})_2$
- B. NaOH
- C. $\text{Fe}(\text{OH})_3$
- D. CaCO_3

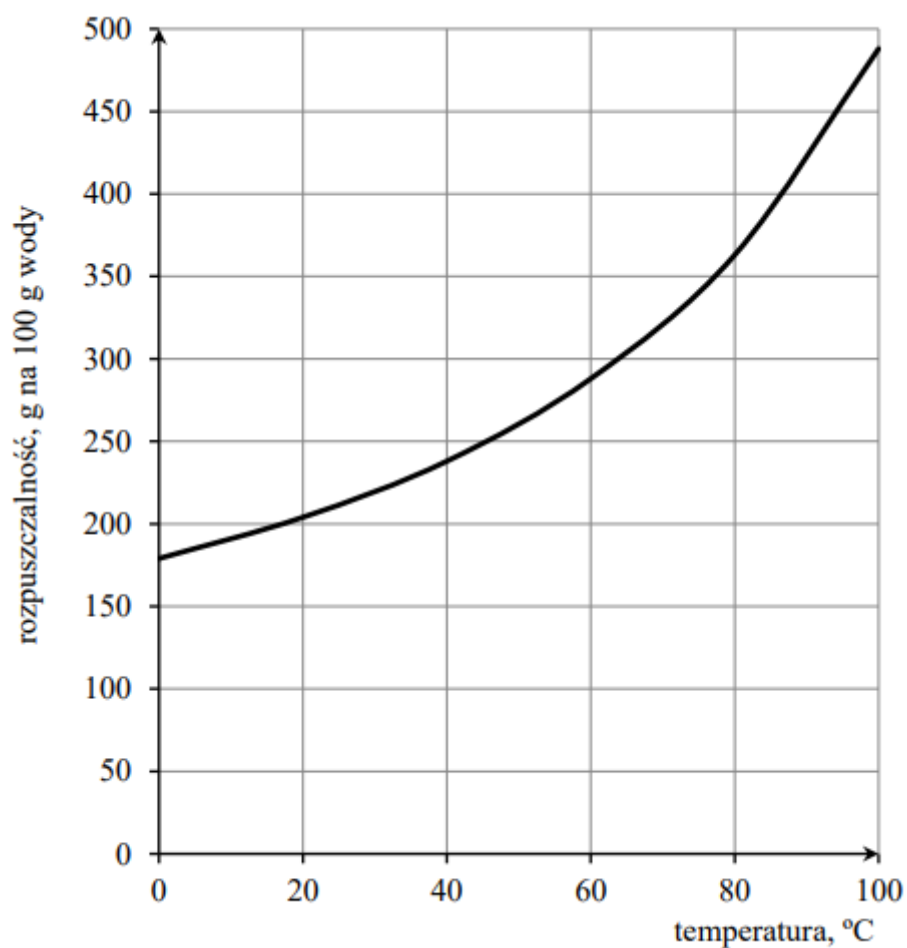
Zadanie 3.

Naturalny gal składa się z dwóch izotopów ^{69}Ga i ^{71}Ga . Wskaż zawartość procentową tych izotopów w galu naturalnym, wiedząc, że masa atomowa galu wynosi 69,72 u.

- A. 50% ^{69}Ga i 50% ^{71}Ga
- B. 36% ^{69}Ga i 64% ^{71}Ga
- C. 71% ^{69}Ga i 29% ^{71}Ga
- D. 64% ^{69}Ga i 36% ^{71}Ga

Zadanie 4.

Krzywa na poniższym wykresie przedstawia zależność rozpuszczalności sacharozy w wodzie od temperatury.

Stężenie procentowe sacharozy w nasyconym roztworze w temperaturze 20°C wynosi około:

- A. 50 %.
- B. 10 %.
- C. 67 %.
- D. 87 %.

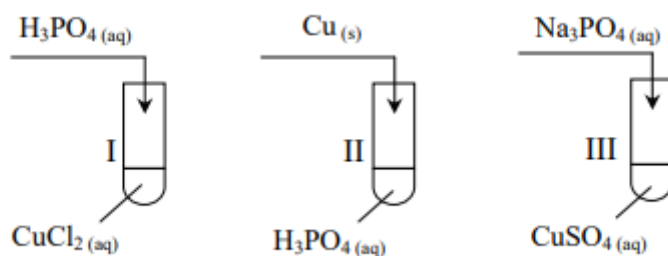
Zadanie 5.

Zmieszano 20 g opiłków magnezu z 20 g sproszkowanej siarki i zainicjowano reakcję. Ustal, ile gramów siarczku magnezu mogło **maksymalnie** powstać w wyniku zachodzącej reakcji:

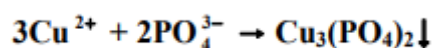
- A. 25 g.
- B. 30 g.
- C. 35 g.
- D. 40 g.

Zadanie 6.

Uczniowie przeprowadzili doświadczenie zilustrowane poniższym schematem.

Podaj numery probówek, w których przebiegały reakcje zilustrowane następującym równaniem zapisanym w formie jonowej skróconej:

- A. I i II.
- B. Tylko III.
- C. II i III.
- D. I i III.

Zadanie 7.

W poniższej tabeli zestawiono wartości pH różnych roztworów.

	Roztwór	pH
I	Osocze krwi	7,3 – 7,4
II	Płyn do prania	9 – 10
III	Coca-Cola	2,2
IV	Sok z kiszonej kapusty	3,4 – 3,6
V	Szampon do włosów	5,5

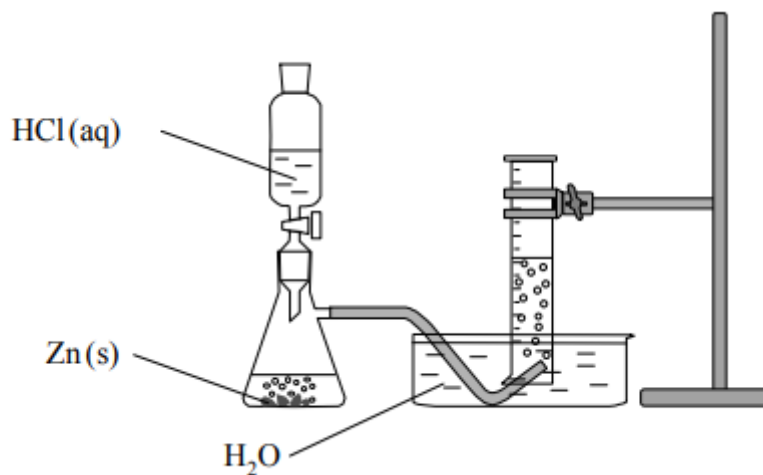
Na podstawie: Witold Mizerski, *Tablice chemiczne*, Warszawa 2004.

Roztwory o odczynie kwasowym to:

- A. I, II i V.
- B. I i V.
- C. III, IV i V.
- D. tylko II.

Informacja do zadań 8. – 10.

Wykonano eksperyment, którego przebieg zilustrowano na rysunku.

Zadanie 8.

Zaznacz odpowiedź, w której prawidłowo zapisano cząsteczkowe równanie zachodzącej reakcji chemicznej:

- A. $2 \text{Zn} + 2 \text{HCl} \rightarrow 2 \text{ZnCl} + \text{H}_2$
- B. $\text{Zn} + 2 \text{HCl} \rightarrow \text{ZnCl}_2 + \text{H}_2$
- C. $\text{Zn} + 2 \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Zn}(\text{OH})_2 + \text{H}_2$
- D. $\text{Zn} + 2 \text{HCl} \rightarrow \text{ZnH}_2 + \text{Cl}_2$

Zadanie 9.

Wydzielający się gaz można zidentyfikować za pomocą:

- A. palącego się łuczywa.
- B. wskaźnikowego papierka uniwersalnego.
- C. roztworu wody wapiennej.
- D. roztworu fenoloftaleiny.

Zadanie 10.

Oprócz wydzielającego się gazu produktem reakcji był:

- A. wodorek cynku.
- B. chlorek cynku.
- C. chlorek cynku(I).
- D. wodorotlenek cynku.

Zadanie 11.

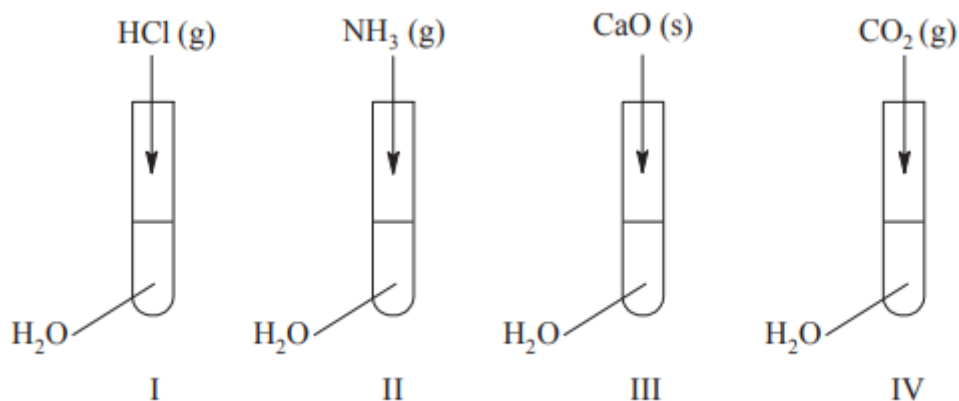
Spośród związków chemicznych, których wzory przedstawiono poniżej, wybierz te, które dysocjują na jony pod wpływem wody.

KOH   Al₂O₃   Na₂SO₄   HNO₃   Fe(OH)₃

- A. Al₂O₃, KOH, Fe(OH)₃
- B. HNO₃, Na₂SO₄, Fe(OH)₃
- C. Tylko HNO₃
- D. KOH, Na₂SO₄, HNO₃

Informacja do zadań 12. – 14.

W czterech probówkach oznaczonych numerami I – IV znajdują się roztwory wodne otrzymane w sposób przedstawiony na rysunkach.

Zadanie 12.

Zaznacz odpowiedź, w której prawidłowo podano odczyny wodnych roztworów:

	Probówka I	Probówka II	Probówka III	Probówka IV
A.	kwasowy	kwasowy	zasadowy	kwasowy
B.	kwasowy	obojętny	kwasowy	obojętny
C.	kwasowy	zasadowy	zasadowy	kwasowy
D.	zasadowy	obojętny	kwasowy	kwasowy

Zadanie 13.

Cząsteczkowe równanie reakcji zachodzącej **po zmieszaniu gazów** wprowadzonych do probówek I i II to:

- A.** $\text{NH}_3 + \text{HCl} \rightarrow \text{NH}_4\text{Cl}$
- B.** $\text{NH}_3 + \text{H}^+ + \text{Cl}^- \rightarrow \text{NH}_4^+ + \text{Cl}^-$
- C.** $\text{NH}_3 + \text{H}^+ + \text{Cl}^- \rightarrow \text{NH}_4\text{Cl}$
- D.** $4 \text{NH}_3 + 2 \text{HCl} \rightarrow 4 \text{NH}_3\text{Cl} + \text{H}_2$

Zadanie 14.

Nazwa soli, którą otrzymano w wyniku zmieszania gazów wprowadzonych do probówek I i II to:

- A. chloran amonu.
- B. chlorek amonu.
- C. chlorowodorek amonu.
- D. chlorek amoniaku.

Zadanie 15.

Jeśli człowiek wdycha 5 dm^3 powietrza to do jego płuc dostaje się

- A. około 2 dm^3 tlenu.
- B. około 1 dm^3 tlenu.
- C. 5 dm^3 tlenu.
- D. około $1,5 \text{ dm}^3$ tlenu.

Zadanie 16.

Niszczenie warstwy ozonowej przyczynia się do

- A. nadmiernego przenikania promieni UV do powierzchni Ziemi.
- B. wzrostu zanieczyszczenia powietrza tlenkami siarki.
- C. powstawania smogu.
- D. wzrostu stężenia freonów w powietrzu.

Zadanie 17.

Na czterech szkiełkach zegarkowych umieszczono niewielkie ilości wody z jeziora, z rzeki, mineralnej i destylowanej. Następnie wodę odparowano. Na którym szkiełku **nie** zaobserwowano osadu?

- A. Z wodą mineralną.
- B. Z wodą z rzeki.
- C. Z wodą destylowaną.
- D. Z wodą z jeziora.

Zadanie 18.

Zalewa do kiszenia ogórków jest 8-procentowym roztworem soli w wodzie. **Jaką masę soli i jaką masę wody w gramach należy odważyć, aby otrzymać 2 litry takiej zalewy?** Przyjmij, że gęstość roztworu wynosi 1 g/cm^3 .

- A. 8 g soli i 2000 g wody.
- B. 160 g soli i 2000 g wody.
- C. 160 g soli i 1840 g wody.
- D. 8 g soli i 1920 g wody.

Zadanie 19.

Która z metod **nie może** być zastosowana do otrzymania chlorku miedzi(II):

- A. metal + kwas
- B. tlenek metalu + kwas
- C. wodorotlenek + kwas
- D. metal + niemetal

Informacja do zadania 20.

Pierwiastek I: To czerwono-półświecące, ciągliwe i miękkie ciało stałe, bardzo dobrze przewodzi ciepło i elektryczność. Wchodzi w skład stopów takich jak mosiądz czy brąz. Węglan tego pierwiastka w przyrodzie występuje np. jako szmaragdowozielony malachit lub niebieski lazuryt.

Pierwiastek II: Żółte ciało stałe. Z wodorem tworzy gaz o zapachu zgniłych jaj. Z tlenem tworzy związki odpowiedzialne m.in. za powstawanie kwaśnych opadów.

Pierwiastek III: Ciało stałe o srebrzystym połysku, które na powietrzu bardzo szybko matowieje. Jest miękki, daje się kroić nożem. Z wodą reaguje bardzo gwałtownie. Główny produkt reakcji z wodą jest ważnym odczynnikiem laboratoryjnym oraz stosowany jest m.in. do produkcji papieru i włókien sztucznych.

Pierwiastek IV: Bezbarwny gaz, bez zapachu i bez smaku, nie podtrzymuje spalania. Gazem tym wypełnia się poduszka w samochodzie, w razie niebezpiecznego zderzenia. Jest on wtedy uwalniany z jego związków. Z wodorem tworzy związek chemiczny o ostrym zapachu, który po rozpuszczeniu w wodzie daje roztwór o odczynie zasadowym.

Na podstawie: K.-H. Lautenschläger, W. Schröter, A. Wanninger, *Nowoczesne kompendium chemii*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2015.

Zadanie 20.

Zaznacz odpowiedź, w której prawidłowo zidentyfikowano pierwiastki chemiczne:

	I	II	III	IV
A.	miedź	chlor	srebro	azot
B.	miedź	chlor	sód	argon
C.	żelazo	siarka	sód	argon
D.	miedź	siarka	sód	azot

Zadanie 21.

Stosunek masowy miedzi do tlenu w tlenku miedzi(II) wynosi 4 : 1. Z ilu gramów miedzi w reakcji z tlenem można otrzymać 40 g tego tlenku?

- A. Z 5 g miedzi.
- B. Z 30 g miedzi.
- C. Z 26 g miedzi.
- D. Z 32 g miedzi.

Zadanie 22.

Do zlewki zawierającej wodę morską dodano roztwór chlorku baru i zaobserwowano wytrącanie się białego osadu siarczanu(VI) baru. Świadczy to o obecności w wodzie morskiej jonów:

- A. Ba^{2+} .
- B. Cl^- .
- C. SO_4^{2-} .
- D. Mg^{2+} .

Zadanie 23.

Wskaż, do którego z poniższych tlenków najlepiej pasuje następujący opis:

Tlenek ten powstaje, gdy podczas spalania węgla lub gazu ziemnego dostęp do tlenu jest mocno ograniczony. Już 0,3 % zawartość w powietrzu może okazać się niebezpieczna.

- A. CO_2 .
- B. CO .
- C. O_2 .
- D. N_2 .

Zadanie 24.

Sole można otrzymać w reakcji mocnej zasady z tlenkiem kwasowym. Wskaż, z której pary związków można otrzymać opisaną metodą siarczan(VI) potasu?

- A. $\text{K}_2\text{O} + \text{H}_2\text{SO}_4$
- B. $\text{KOH} + \text{SO}_2$
- C. $\text{K}_2\text{O} + \text{SO}_2$
- D. $\text{KOH} + \text{SO}_3$

Zadanie 25.

Które równanie ilustruje proces **całkowitego spalania** etanu?

- A. $2 \text{C}_2\text{H}_6 + 7 \text{O}_2 \rightarrow 4 \text{CO}_2 + 6 \text{H}_2\text{O}$
- B. $\text{C}_2\text{H}_6 + 2 \text{O}_2 \rightarrow 2 \text{CO}_2 + 3 \text{H}_2$
- C. $2 \text{C}_2\text{H}_6 + 5 \text{O}_2 \rightarrow 4 \text{CO} + 6 \text{H}_2\text{O}$
- D. $2 \text{C}_2\text{H}_6 + 3 \text{O}_2 \rightarrow 4 \text{C} + 6 \text{H}_2\text{O}$

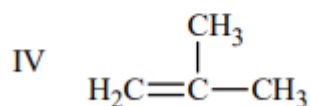
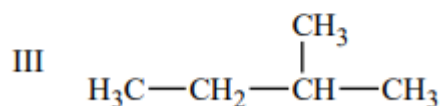
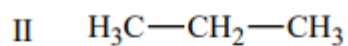
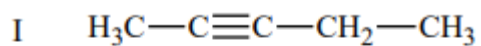
Zadanie 26.

W którym szeregu podano tylko nazwy **węglowodorów nasyconych**?

- A. Propan, etyn, etan.
- B. Metan, etan, propen.
- C. Metan, propan, butan.
- D. Etan, eten, etyn.

Informacja do zadania 27. i 28.

Poniżej przedstawiono wzory czterech węglowodorów, oznaczone cyframi rzymskimi I, II, III, IV.

Zadanie 27.

Wzory ilustrujące budowę cząsteczek węglowodorów **nienasyconych** to:

- A. I i IV.
- B. tylko I.
- C. II i III.
- D. tylko III.

Zadanie 28.

Nazwy systematyczne związków to:

	Związek I	Związek II	Związek III	Związek IV
A.	pentyn	etan	2-metylobutan	buten
B.	Pent-2-yn	etan	pentan	2-metyloprop-1-en
C.	Pent-2-yn	propan	3-metylobutan	2-metyloprop-2-en
D.	Pent-2-yn	propan	2-metylobutan	2-metyloprop-1-en

Zadanie 29.

Pewien pierwiastek może tworzyć związek z tlenem o wzorze E_2O_3 i związek z wodorem o wzorze EH_3 . Na tej podstawie można wnioskować, że ten pierwiastek leży w układzie okresowym:

- A. w grupie 13.
- B. w grupie 15.
- C. może leżeć zarówno w 13 jak i 15.
- D. może leżeć w każdej grupie powyżej 2.

Zadanie 30.

Który z węglowodorów wykorzystywany jest między innymi w celu przyspieszenia dojrzewania bananów:

- A. eten.
- B. metan.
- C. propen.
- D. pentan.